

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohányüzészekben.

Közgyűlés a városnál.

Vége a nyaralásnak, néptelenek lesznek a fürdők s lassan kezdődik a komoly munka a városokban is.

De csak lassan.

Nehéz még kikeveredni a nagy nyári munka, a nagy nyári szórakozások kényelméből.

Ezzel épen nem akarjuk azt mondani, hogy a tegnapi közgyűlés nem vezetett nagyfontosságu s a város életére messze kiható munkát. Sőt!

Hogy azonban a dolgot eltűrő kezdjük, meg kell említenünk azt az okos újítást, amely a közgyűlés külső képét is megváltoztatta, magásra emelve annak tekintélyét. Ertjük Széchenyi gróf főispán multkori óhaját, hogy az elnök számára emelvényt készítsenek. Elkészült s tegnap Saára Gyula dr. polgármester már a tisztviselői karral egyetemben magasan följe emelkedett a közgyűlés tagjainak s a trónusról uralkodott a közgyűlés hullámai fölött.

Az ülés eleje egy kissé erős jelenettel kezdődött, a mikor Hübner Károly v. b. t. élesen kikelt az ellen, hogy a város képviseltette magát a balatonparti vasút megnyitásán, a hol a mi városunk közönségét a megépítés előtt is, után is nem érte egyéb mint arcules-pás s a legmúlt nyosabb kéréseinket nemcsak hogy nem teljesítik, hanem arra kényszerítenek benűnnek, hogy az államal szembeszálljunk. Kerekas Lajos dr. eléggé megnyugtatta ugyan a közgyűlést, de azért azt ő sem tudta konstataálni, hogy Szterényi ő ke-

gyelmessége az udvariasságon kívül csak egy lépést is tett volna a város legegység jogainak respektálására.

A polgármesteri jelentés alapján már több fontos dolgot pendített meg, amelyek — különösen a sorompók kihelyezése lassankint a megoldás útjára jutnak. Nagy vita keletkezett a számadások körül, míg végre a közgyűlés többsége kimondotta, hogy nem kíváncsi a teljes világozságra.

Legnagyobb fontosságu ténye volt a közgyűlésnek, hogy egy új végóhidnak s vele kapcsolatosan egy sertésszúrószeleknak a fölállítását is elhatározta s a tervezésre pályázatot hirdetett.

De a sertésszúrószelekre került Hajdúvármegyének átirata is, a hol a honboldogítást felekezeti veszekedésekkel és tülekedésekkel akarják eszközölni. A duhaj hajdúk osztogatni akarnak az országnak — ez a lepel — de nem nem a magukéból, hanem a katolikusokéból. Fehérvár közgyűlése azonban alaposan megfelelt nekik. A tanácsi határozattal szemben, a hol a tudomásul vételt indítványozták (megjegyezzük, hogy Saára Gyula dr. polgármester azon a gyűlésen jelen nem volt) Holly Géza dr. indítványára kimondotta, hogy a felekezeti béke felforgatását veszedelmeknek tartja s elejét akarván venni minden vitának, egyszerűen nem akar foglalkozni a dologgal s azért ad acta tételét határozta el. A hangulat izgatott és éles volt. Sűrűn hangzottak a: vissza kell dojni nekik. Adjanak a magukéból stb. stb. de Holly Géza dr. indítványa, amely a minél

előbb való túlélesi kérte, egyhangú elfogadásra talált. Így ez a kóser indítvány a sertésszúrószeleknél mult ki.

Egy nagyfontosságu másik haladást, jelent városunk életében az, hogy az iskolatgy előmozdítása újabb hatalmas lökést kapott. Az épülő ipariskola fölszereléséről nem szólnak, de jól esik tudnunk, hogy a város ujabban ismét két osztály felállítását határozta el, a Deák Ferenc-utcai iskola megépítését pedig 117 ezer koronáért Say Ferencnek adta ki, a ki már legközelebb meg is kezdi annak építését.

Ime Saára Gyula dr. polgármester egy esztendei kormányzata alatt többet haladtunk, mint előzőleg husz esztendővel. Ha megfontolva is, de biztosan és határozottan.

Örömmel és lelki megnyugvással jegyezzük ezt fel a város történelében.

Egyebekben pedig csak azt írjuk még fel, hogy a közgyűlés általános hangulatának jellemzését, hogy az sokszor kicsapott a komolyságu medréből a kedélyesség mesgyéjére, annyira, hogy az elnöki csengőt az ülés végén két darabban kellett felszedni. A város böics atyái a kedélyes megjegyzések áradatával segítettek magukon, mikor a tikkasztó hőség egész lomhaságuával ránehezedett a tárgyalás menetére. Ép ezért haragudni nem is lehetett rájuk — hiszen a komoly elnök is kénytelen volt néha-néha mosolyogni, mikor Tóth Artur szellemi bombái kisebb nagyobb pukkanással a publikum sorai közé hullottak.

New-York.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcája. —
(Folytatás.)

Hát még ha az ember a felhőkarcoló (a skyscraper tetejébe megy. Természetesen nem lépcsőkön szokás oda felutazni, hanem elevátoron, magyarul liften, vagyis felvonógépen. Nem én volnék én, ha ilyet is meg nem néztem volna. Főmenterű New-York egyik legmagasabb épületébe a Singer hirdingbe, a Singer varrógépgyár 47 emeletes üzleti házába. (Azóta elkészült már egy még magasabb ház, a Metropolitan biztosító társaság palotája, ez 53 emeletes, amelynek csupán az alapozási munkálatai 3 millió dollárt emésztettek fel. Hogy egy-két év múlva lesz, a ki ezt is tullicitálja, bizonyos mint a halál. Persze az ilyen épület nemcsak üzleti ház, hanem látványosság s egyszersmind kitűnő reklám az üzletnek. Ne tessék gondolni, hogy a szobák 4—5 méter magas helyiségek. Nem! ez nem szükséges, 2 1/2 méternél egyik sem magasabb, mert a helyvel nemcsak szótében, de fölfele is takarózkodni kell. A Singer-palota 670 láb vagyis 220 méter magas (a fehérvári cisztercita templom 69 méter) Fél dollárt fizet az ember, a miért a

fényes ábrázatu szerezsen a 43-dik emeletre a felvonó kosárban felszállítja. Ott egy diszes erkély van, a melyre kilépve lenézhetjük a várost. Jól megkapaszkodunk, mert a szél erősen fúj, de füstöt alig ver a szemünkbe, mert New-Yorkban benn a belváros területén gyárat építeni nem szabad, sőt a vasutakat is megrendszabályozták, a mennyiben a legközelebbi városkák, szóval New-York határán jól tul villamos erőre berendezett mozdony röpi a kocsiakat, ott a szénfűtésre berendezett mozdonyok pöffögve várnak, hogy befogják őket s nyargalhasanak terhükkel be Amerika végtelen területére.

Egy nagy város képe igazában csak fölülről áttekinthető. Lenn a mint a fáktól nem látjuk az erdőt, úgy a házaktól nem látjuk a várost. Nyugat felé a szabadságszobor tartja fákláját az ég felé, aztán a kivándorlók börtöne az Ellis Island s a többi szigetek következnek, melyek után az erdőségek végnélküli láncolata tárul elénk. Itt-ott megszakítja a képet egy egy város, füstös kéményeivel, aztán újra a viruló zöld szín jelentkezik. Közbe-közbe persze a vonatok pöffékelő serege száguldoz különféle irányok felé.

Kelet felé beláthatatlan tömegben torlódk szemeink elé a város tarka képe. New-Yorkot, a belvárost jobbról-balról a két széles vízszalag

övezi, a melyeknek tulsó partján folytatódik to vább a házak véget érni nem tudó tömkelege, 4—5 millió ember örömeinek, szenvedéseinek, első sorban azonban üzleti tevékenységének tanyája.

Eleinte csak a körülöttünk levő nagy házakon tévelyeg a szemünk. Hogyan volt kedvűk ezeknek a jömbereknek ilyen különös kalitkakat vagy iskátulyákat építeni, a mely otthon minálunk toronynak is magas volna! Aztán tündünk a végnélküli formátlanyságon, a rendszeretelenségen, a mely az épületekben megnyilvánul. Mert igaz, hogy az utcák nyílegyenesek, de a mit ott a mérnöki szabályosság dicséretére elértek, két kézzel sietnek lerombolni az épületek magasságának rendszeretelenségében. Közben-közben egy gázgyár óriási gáztartó hordója emelkedik ki a házak tömkelegéből. Majd a templomok tornyai, keresztjeit iparkodnak keresztülneznii a körülöttük csoportosuló házóriások földézetén. Nagyon ritkának sikerül, legfőlebb a Szent Patrik kéttornyú inárvány templomának. Az utcákon vágtatnak az utcai és levegőbe épített villamos vasutak százai és százai, sokszor egymásra torlóda, hogy alig férnek el. Az emberek pedig mint az apró hangyák sűrűnek-forognak a maguk életgondjaikkal.

Ne gondolja azonban senki, hogy New-

Sövegjártó János

vászon kereskedése menyasszonyi kelengyék

olcsó, szabott árak mellett.
Székesfehérvár, Barátok épülete. Egy tanuló felvétetik.

Mai lapunk 4 oldal.

00000483

Részletes jelentésünk a következő:

Saára Gyula dr. polgármester d.-u. 3. óra-kor megnyitotta az ülést. A jegyzőkönyv hitelesítésére **Djeballa: György** és **Csöppentzky Mihály** dr. v. b. tagokat kérte föl. A legközelebbi közgyűlés szept. tizedikéjén, 27-kén lesz.

Egy kínos incidens.

Hübner Károly v. b. t. a Balaionvidéki vasut ügyében interpellál, amely kezdettől fogva a mi bosszantásunkra készült. (Igaz! Ugy van!) Távoll volt városunktól a vasut megnyitásakor és megdöbbenve olvasta, hogy **Saára Gyula** dr. városunk polgármestere a megnyitási ünnepélyen megjelent. Nem akarta elhinni s hírlapírói fellételességnek tudta be a dolgot, mert nem hihette, hogy egy olyan intézmény megnyitásánál asszisztálhasson annak a városnak a polgármestere, amelyet csak megalázás és jogsértés ért. **Kerekes Lajos** dr., helyettes polgármester megszerezte városunknak azt az örökös dicsőséget, hogy egy meleg porkölt érdemében a vasut megnyitásán megjelent. (Mozgás. Zaj.) A gondolkodó elme megbotránkozott ezen s ő nem szólt volna fel, ha nem gondolna arra, hogy ha majd a jövő **Lauschmann Gyulá** városunk történetkönyvét forgatni fogják, legalább legyen nyoma annak, hogy mi itt a közgyűlésben mindezt helytelenítettük. Kérdést intéz a polgármesterhez, hogy helyesli-e ezt a szégyenletes helyettesítést?

Saára Gyula dr. polgármester jelzi, hogy 6 június 29-én megkezdte a szabadságát s az egész dologról csak akkor szerzett tudomást, mikor **Hübner Károly** bejegyzett információját olvasta. Ő kijelenti, hogy a megnyitáson részt nem vett volna, hogy **Kerekes Lajos** dr. helyettes polgármestert mi indította erre, azt ő legjobban fogja tudni.

Kerekes Lajos dr. főjegyző tárgyilagos fölvilágosítást kíván adni és sajnálja, hogy **Hübner Károly** a személyét támadja meg, mielőtt a tényt ismerte volna. A dolog amúgy sebb lett volna. A tény ez: **Széchenyi gróf** főispán kérdést intézett hozzá, hogy kapott-e meghívót a vasut múltanrendőri bejárására. Ő kért és július 6-án meg is kapta, de úgy, hogy a múltanrendőri bejárás pótlása a megnyitás napján, jul. 8-án lesz. Egyszerűsége az utasítást is kapta, hogy város előterjesztését szóban és írásban akkor nyújthatja át. Ő tanácsulást hívott össze, amely azzal bízta meg, hogy jelenjen meg a város képviselőiben. elment a legközelebbi állomásra **Adony-**

Szabolcsra s onnan elment **Füredig**, ahol legelőbb elválhatott a társaságtól. Banketten részt nem vett, porköltet, pezsgőt nem fogyasztott (Helyeslés). **Hübner Károly** örömmel veszi tudomásul **Saára** dr. polgármester választát. Ő úgy érzi azonban most is, hogy oda, ahol a város méltóságát többszörös főpontús érte, ő oda nem ment volna el. (Helyeslés.)

A közgyűlés a választ tudomásul veszi.

A polgármester jelentése,

melyet a bizottság tagjai írásban kaptak meg, örvendetes tudomásul szolgál.

Holly Géza dr. örömmel olvasta a polgármester jelentését, látja, hogy programját, amelyt maga elé tűzött, következetesen és biztos lépésekkel viszi a megvalósítás felé. Örömmel látja azt is, hogy a tisztikar tagjaiban szorgalmas munkatársai vannak a polgármesternek. De észlel a rendes munka mellett nyirkogást is. Nem 1—2 hónapi hátralékot ért, hanem évek mulasztásait. A szegényügy, a köldüstűgy, a nyomtatványok rendezésének ügye, ezek évek óta húzódnak s a megoldás felé még nem lát lépést. A fogyasztási adójövendelmeknél is súlyos károk érik a várost. A csempészést meg kell akadályozni. Ő meg tudja mutatni az utcákat, a melyeken keresztül a csempészek történnek. Az új sorompó a városnak pénzébe kerül, de drága nem lehet, mert búsan ki fogja fizetni magát más oldalról.

Sok a panasz a fogyasztási adók be nem követelesé miatt is, amely uton a várost szintén sok kár éri. Sok követelés elévült, mert a behajtással nem törődnek. (Helyes.)

Lis Ferenc v. b. t. fölemlíti, hogy a fogyasztási adókról havonként kötelesek beszámolni, de ez nem történik meg. Ő is nagyobb szigorúságot követel.

Saára Gyula dr. polgármester megjegyzi, hogy több várostól kérték már a jelzett kérdésekre vonatkozó adatokat s mielőtt a tanulmányozással rendelben lennének, indítványt fognak tenni. A cselédmennyi dolgával most a főjegyző foglalkozik s jelenleg az aggitmentési bizottságnál van. A nyomtatványokat és irodaszereket eddig a közgazgatási kiadó kezelte, most **Vida István** számvévi reszortjába tette át, aki statisztikát vezet róla, hogy kik mennyit vesz át s ennek az értelmében fognak év végén előterjesztést tenni. A közgazgatási betéteket újra átvizsgálják s jelentést tesznek róla. A fogyasztási adók behajtásának rendszere így nem maradhat. **Győr**

város rendszere — úgy látszik — legjobban bevált, úgy annak a követésére fognak majd előterjesztést tenni. A sorompókát helyezésének előzetességét a közgyűlés pár év előtt nem találta aktuálisnak. Ő foglalkozni akar vele s azért az iratokat kiemeltette már az iratból.

Egyéb ügyek.

Pozsony város polgármestere a polgármesterek kongresszusát szept. 9-ére **Kassára** hívta össze. A gyűlésen, ahol a városok hiteltűgyeit és kölcsöneit tárgyalják, megjelenik a polgármester.

A csendőrség ügyeit váralanul nagy meglepetés érte. 8 nagy csendőrküretűi székhely van Magyarországon, köztük városunk is. Az iskolákat most mind Nagyváradon akarják elhelyezni, körülbelül 1400 hallgatót s ennek alapján a 8 város, különösen azok, amelyek külön laktanyákat építettek, súlyos károkat szenvednek. Most közösen akarunk fölírni a miniszterhez, hogy a városokon esett ezen sérelmet orvosolják.

Csöppentzky Mihály: Akkor helyezzék Nagyváradra a cigányokat is.

Adóügyek.

Holly Géza dr.: Az adóügyi hátralékokat feldolgozták s most a munka végén kiűnt, hogy a város vagyona 32 ezer 707 koronával gyarapodott. Ugyanis több tételt többször törölték. A vasutiak éveken keresztül nem fizettek városi pótdót. A polgármester 5 évre visszamenőleg elrendelte a korrekciót, ő kéri, hogy fizettek-e a vasutasok pótdót vagy sem, hogy mikor maradt el a fizetés, kit terhel a musztásért a felelőség, mekkora az összeg, amely elveszett.

Mohay Lajos p.-ü.-tanácsos szerint a kivétel mindig megvolt, be is hajtották, de a főkönyvet nem hasonlították össze a házi pénztárkönyvvvel s most a helyzet kedvezőbb. (Nagy zaj.) A kétszeri törlesztés úgy történt, hogy az egyik bejelentette a törlesztést, a másik arról a törlesztőről nem tudott s újra törölték. (Zaj.) A könyvek úgy vannak, mint voltak, csak most helyesen vannak összegezve.

Vinczay Imre számvévi jelzi, hogy június végéig 4 irokkal ridevalta a könyveket s így találták meg, hogy egyes tételeket elcségyenyedés az ex-lex miatt törölni kellett, de véletlenül kétszer törölték s most a város cselekvő hátraléka 32 ezer 707 koronával kedvezőbb.

Erdőssy Bódog v. b. t. zavarosnak látja a számvévi jelentést. Utat kér. (Helyeslés.)

Saára Gyula dr. nem akarja kutatni, hogy

York csak házakból áll. Ő nem! Az amerikaiak a szép iránt rendkívül kifejezett az érzéke. Az útlet, igaz, a legeslegelső, de mintha torkunkra akarná forrasztani kifogásainkat, egyszerre meglepetésekkel áll elő. Nem a kisebb parkokat említem, amelyeknek a város területén s e szeri se száma, nem is a szép fasorokat, a melyek kifelé, a szélesebb utcákon úde árnyéktal hivatgatják a pihegő amerikai, nem is azt a meglepő csodát, hogy pl. a legélénkebb üzleti forgalom forgatagában illetetlenül áll egy régi temető, a város első alapítóinak nyugvó helye — nem! ennél nagyobb csoda a Central park. A város közepén egy 4 kilométer hosszú és 800 méter széles park, tavakkal, sétahelyekkel, játszótérrel s múzeumokkal stb. Már a környéke is meglep az embert, a mennyiben a milliósok nagy része itt töltte föl a tanyáját. Az ötödik utca a Fift Avenue nagy része ilyen palotákba áll. Százszámra sorakoznak egymásmellé. Mit mondjak rólok? Hogy szépek, pompások. A Wanderbiltoktól lefelé és felfelé valamennyi ott parádéz s valamennyi féltékenyen vigyáz, hogy akár útlet, akár egyéb prózai, illetőleg nem milliósos lény a közelükbe ne férközzék. Hiszen ők már egy felsőbb hatalmi légkörben élnek. Ezt az utat mi természetesen nem gyalog, hanem automobil omnibuszon tettük meg — ki győzné ezt a sok utcát az apostolok lovain? s hogy az omnibusznak nem a földszintjén, hanem a legeslegmagasabb emeletén foglaltunk helyet, az szintén magától értődik.

Ezt az utat már **Almássy barátommal**, egykori iskolatársammal, később cs. és kir. vadászfőhadnaggal, jelenleg borkereskedővel jártam be. Vele mentem ki New-York legújabb városrészébe, a Bronxparkba, amelynek óriási területét bizony akárhány város megírhatja. Tör-

télneli, természetrajzi stb. múzeumokon kívül van pompás és óriási virágkertje a legválogatottabb s legdiszesebb virágokkal, nagyszerű állatcsereglete, ahol a bölénycsordától kezdve lefelé és fölfelé minden kapható állat helyet talált. Természetesen pazar és stilszerű lakásokban él valamennyi, mindgyöknyű utánozzák azt a környezetet, a melyhez az illető állat eredeti otthonában szokva volt: az oroszlan egy darab sziklás sivatagban, a medve hatalmas faktól körülvevő barlangokban, a bölénycsorda füvel benőtt (de gondosan öntözött!) mezőségen, a kigyók sziklás és kövecsek közt, a krokodilok nagy vízmedencék növényei közt stb. stb. Sok hasonlót láttam életben s a Bronx parkival legfeljebb a berlini vetekedhetik.

Hasonlóan szép az Aquarium, amely azonban nagyrészt csak amerikai specialitásokat tartalmaz. Láttam a hasonló berlini, hamburgi, velencei, nápolyi s bár speciális értékében a new-yorki igen nagyra tartom, a berlinivel — az én véleményem szerint — egyik sem állja ki a versenyt.

A művészet terén Amerika még a kezdet útján jár. Aki Európát összebarangolta s különösen olasz, spanyol, német festészetet látta s pl. csak a dán szobrászművészet gazdagságát ismeri, Amerikától kevés utat s meglepőt várhat. Különösen a szoborgyűjtemény szinte mosolyra készített. Száz közül legfeljebb 2—3 az eredeti, a többi egytől-egyig az idegen művek gyöngye gipszmásolata. Hát persze mosolyog az ember rajta, ha mindazt bronzba öntve, vagy rémek karrarai márványból kivésve Európa városaiiban eredetiben ismeri, látta. A képek közt azonban sok az eredeti és meglepően szép. Az amerikai szabadságharcról felvett képek, rémek idylli jelenetek, csendéletképek sok meglepőt s igazi művészi gyönyör-

rúséget nyújtanak. Munkácsynak is szerepel itt két-három képe, de nem a teljesen kidolgozott mű, hanem csupa a vázlata. Komor, sötét színei az első pillanatban megragadnak bennünket s megértjük, hogy habár csak vázlatban, miért becsüli meg az amerikai is. Egyik legérdekesebb jelensége az amerikai festő s méginkább a szobrászművészetnek, hogy gondosan kerülje a nuditást. Ami nálunk Európában szinte megszokottá válik, ott még keresve se található fel.

Ugyanezt dicsérlettel elmondhatjuk a színházakra — sőt !!! még az újságokra is (nem a magyarokat értem.) Voltam színházban, orfeumban, de a mit a mi ferde sarku művészetünk produkál, annak Amerikában se hire se hamva. Ha nagyon jóízűnek nevettek az amerikaiak egy-egy kuplén, megkérdeztem a jókedvű okát s mindig valami ártatlan bohóság volt a kacagtató, frivol kétértelműség soha. Különben erre nézve elég elolvasni Twain Mark bohóságait. Nekünk gyöngye, jobban mondva: általunk meg nem értett humor található bennük, mocsrosszájúságot, vagy a mit egy hölgy szalonjában elmondani nem lehetne — soha. Európa nagyobb városaiiban nem járhat az ember az utcán, hogy egy csomó kis Eiclap féle piszkok kopott és izléstelen otrombaságait ne ordítsák a fülebe — Amerikában mindez teljesen kizárva. Az amerikai izlés ezt nem tűri.

Érdekes megnézni a múzeumokban a szobrait. Csupa gipszstatuázat, de szinte mosolyog rajta az ember, hogy mily féltő gonddal díloztetik föl a görög isteneket és istennőket, a kikknek a megjelenését mi az európai múzeumokban bizony másként szoktuk meg.

Sokat, nagyon sokat lehetne még New-Yorkról írni. De nem akarom fáradszani olvasóimat, különösen pedig nem kívánom igénybe venni

a könyvelési hibák kinek a hibái voltak, de konstátálja, hogy György, Henrik, ministeri számtanácsos felülvizsgálta a város adókönyveit s a mostani revíziót teljesen helyesnek találta.

A polgármester ezen felvilágosítása megnyugtatta a közgyűlés többségét, amely Erdőssy indítványával szemben tudomásul vette a számvevői jelentést.

Hajdumegye

átíratára vonatkozólag a tanács indítványozza, hogy vegyék egyszerűen tudomásul. (Hosszantartó zaj: Dobjuk nekik vissza! Szentimentség! Nem férnek a bőrtükben. — Most már megint felekezeti háborúság kell nekik! — Ha pénzt akarnak adni, adjanak a magukéból, de ne a katolikusokéból. — Akkor osszunk fel minden felekezeti vagyont, ne csak a katolikusokét. — Vegyék el a Rotschildét, az aligha szerzte olyan becsületet uton stb.)

Holly Géza dr. (nagy zajban kezdi beszédét) Ő teljesen helyteleníti a tanács indítványát, amely a tudomásulvétellel bizonyos tekintetben egyetértést jelent. (Igaz! Helyes! Zaj.) Ő neki az az álláspontja, hogy a közgyűlés egyáltalán ne foglalkozzék ezzel a dologgal, ne keverjünk az ország zavart politikai helyzetébe most felekezeti harcot.

Csöppentky Mihály dr.: Küldjük vissza nekik. (Élénk helyeslések.)

Holly Géza dr.: Ne foglalkozzunk vele egyedül azért, mert nem akarunk vele foglalkozni. Tegyük ad acta. (Helyeslés.)

A közgyűlés egyhangul elfogadta ezt az indítványt, Farkas Sándor jegyző pedig sietve referált a következő tárgyról, a kereskedelmi miniszter átíratáról a

Balatonvidéki vasút

ügyében. A miniszter a 3 feliratot visszaküldi, mert az átjárókra nézve nem tartja teljesíthetőnek a város kérelmét. Saára Gyula dr. polgármester indítványára most a közgyűlés elhatározta, hogy az állam ellen törvényes lépéseket fog tenni a maga igazságának megvédésére. (Élénk helyeslés.)

A vértanuk.

A székesfehérvári és az aradi 48-as vértanukért aug. 14. én, illetőleg október 6-án eddig a Szent Ferenc-rendiek templomában volt gyász istentisztelet. Saára Gyula dr. polgármester indítványára ez az istentisztelet ezután a város patronatusa alatt levő belvárosi templomban fog megtartatni.

türelmünket oly dolgok leírásával, a melyek iránt talán — épen a nagy távolság miatt — kevésbé érdeklődhetnek, különben is gszintén mondhatom, hogy az amerikai nagy városokkal és házaikkal is úgy van az ember mint a nagy erdő szép, szebb és legszebb fáival. Vagy pl. egy stajer, vagy tiroli táj változó szépségeivel. Mindegyik nagyon szép, de valójában túlnyomó bennük az egyfomáság. S ha megnézzük őket külön-külön, a huszadik és harmincadiknál kifáradunk. Ha azonban valaki a leírásukkal akarja farszanti önnagát s még inkább olvasóit, arra csakhamar rámondják, hogy okosabban is foglalkozhatna az ur.

Egyébként a nagy általánosságban csak azt jegyzem meg, hogy New-Yorkban is, meg Amerika egyéb városaiban is első helyet a biznics házak foglalják el. A középületek jóformán valamenyien eltörpülnek mellettük. A new yorki városháza pl. igen szép a maga nevében. Ha Európában, mondjuk Székesfehérvárott volna, büszkén mutogatnánk egész Magyarországnak, sőt ha Amerikából jövő atyánkfia látogatna el hozzánk, talán még a szőlőhegy előtt megmutatnánk neki, de New-Yorkban elenyészik a vele szemben levő nagy újságházak, a World, New-York Harald s a nagy posta épületével szemben. A mi esztétikai izlésünket pedig egyszerűen fölfricskázza, mikor azt látjuk, hogy a szép téren, a hol a szép, nagy kőköcskéből épült városháza talán egészen érteke szerint érvényesülhetne, az amerikai üzleti szellem egy otromba üzletházat épített eléje. Ez azonban csak olyan, mint mikor a szép folyópart kilátását kátrányszagú raktárhelyiségek állják el. Ez az amerikai izlés, ez a biznic, a mellyel lépten nyomon mindenütt találkozunk.

Bilkei Ferenc.

Csendes Géza tanítónak és Renaudné B. Berta p. tanárnőnek törvénytiszta magasabb díjazását utalványozza a közgyűlés.

A dögtér nagyobbitása ügyében megtették a szükséges intézkedéseket.

Árva vármegyének az aranyvaluta készpénzfizetésének felvételére s a lelkesi kongruának 2400 koronára való kiegészítésére vonatkozó átiratát a közgyűlés hasonló szellemű felirattal támogatja.

A Déli Vasút nyugali oldalán levő utat a társaság nem akarja se föntartani, se világíttatni. A közgyűlés elhatározta, hogy miután a levelezés ebben a tekintetben nem vezetett eredményre, a vasutat a törvény értelmében fogja kötelessége teljesítésére szorítani.

A jótékony nögylet évenként 1000 koronát szokott kapni az Erzsébet népkonyha segélyezésére. Mivel azonban a népkonyhát így is, úgy is a város tartja fenn s a nögylet nem városiakat is segélyez, a közgyűlés a segélyt 500 koronára szállítja le.

Német Lajost katonai szolgálati idejére szabadsággalja és 50 kor. haví díjjal segélyezi a közgyűlés.

Sertés ügyek.

A sertésvásár ügye nagy vitára nyújtott anyagot. A földmivéltügyi miniszter kijelentette, hogy az októberi sertésvásárt nem fogja engedélyezni, ha a város nem rendezi a sertésvásár helyét. A tanács megkérdezve több bizottság véleményét, az aggintézet mellett levő területet tartja erre a célra legalkalmasabbnak, a melynek fölkapcsolása, bekerítése, szétválasztása 2000 kor. körül kerül, a hídmérleg felállítása pedig 1935 koronát igényel.

Kecskán Liviusz dr. hosszabb beszédben kéri, hogy irjanak fel a miniszterhez, hogy újabb határozati maradjon meg a régi helyzet. Nagy Ignác a sertésszüröszték és sertés piac összevonását kívánja. Hogy honnan hozzák be a legtöbb kövér disznót, arra nézve meg kell kérdezni a pénzügyi és a gazdasági tanácsosokat (Polczér Péter hirtelen összehuzza magát. Hosszantartó derűtlenség, kacagás.) Keresztur felől jön, tehát arra kell felállítani a szürösztéket s ott kell tartani az állatvásárt is. Vegyük le a napirendről, Boross Sándor a Palotaváros, Pénzes Imre a Viziváros mellett beszél. Bilkei Ferenc v. b. t. fölemlíti, hogy az aggintézetekre kerül az új templom, oda kell építeni az új árvaházat is. E mellé a két monumentális, modern épület mellé ne helyezzék el a sertésvásárt. (Élénk helyeslések.) Pataki Ármán dr. a város közegészségügye és szépitése szempontjából leghelyesebbnek tartaná, ha a vásárokat a városon kívül helyeznék el.

Saára Gyula dr. polgármester figyelemzet, hogy a vásárok megtartása nem lesz többé lehetséges a miniszter nem engedí.

Nagy Ignác: Októberig megbukik Mezősny államtütkár. (Derűtlenség.)

Saára Gyula dr. Egyetlen hely a hova áthelyezhetjük a marhavásártelen van, ott egy-sítjük a többi vásárokkal is. Bilkei megnyugtatta, hogy ha a templom s az árvaház építése úgy kívánja, a hídmérleg áthelyezni nem lesz nehéz, mivel kevésbe kerül.

A közgyűlés elfogadta a tanács javaslatát. Hamarosan keresztüleset a közgyűlés a sertésszüröszték ügyén is. A tanács előterjesztése alapján a szüröszték szükséges, a mostani vágóhid mellett nem lehet felállítani, mert ott a telkek nagyon drágák és a feltöltés nagyon sokba kerül. Gondoltak a méntelep mögötti helyre s a kereszturi sorompón kívül levő cigánytelepre. Ez az utóbbi a legcélszerűbb. A közgyűlés Lits Ferenc felszólalása után, a ki olcsóbban kívánja a szürösztéket építeni, a közgyűlés elhatározta, hogy 200 ezer koronán belül egy vágóhidra és vele kapcsolatosan egy sertésszüröszték építésére eszmei pályázatot hirdet.

Kisebb ügyek.

A gyalogsági laktanyában kibővítik a kocsiszint, a sörház szarítóját pedig a honvédség jár-művei számára átalakítják. Az előbbinél 7, az utóbbinál 25% kamatot kap a város a befektetett tőke után.

A kereskedelmi csarnok illemhelyét nem alakíttatja át a város, szintig az Erzsédes iskoláit sem, mert az ürgödör-rendszer Winkler

Vilmos szerint épügy nem szagtalan, mint a tőzegszóró.

A tóvárosi ovodának tatarozását magára vállalta a város.

A Deák Ferenc utcai iskola építését Say Ferenc építésznek adta ki a közgyűlés, a ki azt 117 ezer koronáért vállalta.

Csucs István és társai felebhezését az ipari munkák vállalatba adása iránt nem vette figyelembe a közgyűlés, mert a konkurrenciájuk olcsóbb.

Az iparskolánál 616 kor. költséggel két párhuzamos osztály felállítását elhatározta a közgyűlés. Szintén szakirányú tanítás céljából új állásokat szervez, a mi a városnak új költségébe nem kerül.

A háziipar ügyében Reé István főkapitány derék és dicséretreméltó törekvésével helyesítség tudomásul vette a közgyűlés és a szükséges anyagokat szívesen bocsátja rendelkezésére.

Az iparskola belső felszerelésére 12 ezer kor. volt föltéve, a pályázat alapján a 10 ezer 500 koronás ajánlatot fogadta el a közgyűlés.

A közgyűlés este 7 órakor ért véget.

ÜJ DON S Á G O K.

— Esküvők. Almácssy István helybeli kereskedő vasárnap d. u. 4 órakor vezete oltárhoz a felsővárosi templomban Marschall Iluskát, Marschall Máttyás hentes szép és kedves leányát.

Hétfőn d. e. 9 órakor esküdött örök hűséget a szt. István templomban Csapó Imre p. ü. számtiszt Csitári Lujzikának, néhai Csitári G. Emil nyomdatulajdonos szép és kedves leányának. Násznagyok voltak: dr. Lauschmann Gyula vármegyei t. főorvos és dr. Weszter Ferenc p. ü. számtanácsos Déváról.

Ma délelőtt 12 órakor fényes közönség töltötte meg a székesegyház pad-sorait. Linnér Sándor dr. enyingi jönevű ügyvéd oltárhoz vezette Fittler Vilma Fittler Béla ny. városi t. főgyász bájós leányát, a kedves szavu költőnőt, a kinek igazán értékes alkalmi költeményeit, sok-szor bájós lyrikus hangulataitér sok-szor ódái lendületéért annyiszor megcsodáltuk s közlésükkel lapunk olvasóinak is oly sok kedves élvezetet szereztünk. Az esketési szertartást Bezöky József füleplebános tanfelügyelő végezte, a ki meghatóan szép beszédet intézett az ifjú pár-hoz, egykori tanítványához. Násznagyok voltak: Czenthe Pál dr. kaposvári ügyvéd és Balassa Sándor vármegyei főjegyző.

— Aratőnnep. Gróf Széchenyi Viktor, Fejérvármegye főispánja, a munkások iránti szeretetének és becsülésének szép tanújelét adta, midőn az aratás végeztével, vasárnap délután, aratóinak és cselédjeinek nagy áldomást adott. Litánia után gyülekeztek a gazda udvarán s innét zenezőval vonultak a kasznár lakása elé, hol Babos Péter aratógazda magyaros öszinteséggel köszöntö meg uruknak jóságát és nagylelkűségét s hálájuk jeléül kalászból font koronát és koszorút adott át. Gróf Széchenyi Viktor nem lévén otthon, kasznárja köszöntö meg a munkások jóindulatát. Innét az akácosba vonult a menet, ahol párolgó gulyás, kalács és bor várta őket. Ozsonna után tánca perdültek, de a hirtelen jött zivatár hamar véget vetett a szép mulatságnak.

— Football mérkőzés. Vasárnap d. u. érdekes football mérkőzés volt a Sz. T. C. labdarugó csapatjának a Nemzeti Torna Egylet csapatával. A verseny d. u. 5 órakor kezdődött a sóstói pályán eredmény 6—5. A Sz. T. C. javára.

— Kerékpárverseny. A vasárnap Székesfehérvár és Martonvásár között megtartott kerékpárverseny eredménye a következő: 1. Hirtling Ferenc (arany é.). 2. Mayer János (ezüst é.). 3. Zimmerman Nándor (ezüst é.).

— **Pokolgöpes százasos.** Junga Sebő nagykanizsai honvéd százasost a kassai pokolgép feladóját szombat este 6 órakor városunkba, a kerületi fogházba hozták. A szerencsétlen embe- ren, a mint halljuk, tegnap az ürülés jelei mutatkoztak. A katonaság a legnagyobb titoktartást tanúsítja a sötét ügyben.

— **Szállamos börtünyök városunkban.** Hete- ken át tartózkodott városunkban egy Brenner Artur néven szereplő borvevő, aki azon kijelen- tésével, hogy ő a párisi ipar- és terménykiállítás megbízottja, szállószolgádtól bormintákat vett, hogy azokat a kiállítási bizottsághoz juttatja, Pá- risba. A bormintákhoz minden egyes szállószol- gádtól 35 koronát kért azaz, hogy ha a minta nem válik be, úgy 2—3 korona szállítási költség levonásával a fennmaradó összeget a félnek vissza- adja. Simon Sándor tb. főkapitány is tudomást szerzett a dologról, érdeklődni kezdett az elegáns külsejű borvevő s a vele levő nő után. A Kálozi vendéglőben meg is ismerkedett velük s megtudta, hogy Brenner tatai illetőségű, a birtokában a fran- cia konzultól és a tatai fősolgabírótól igazoló iratai vannak. Simon Sándor tb. főkapitánynak gya- nusnak tűnt fel a dolog, evégből átiratot intézett a tatai szolgabírószághoz avégből, hogy Brenner előletről s arról, hogy valóban a párisi ipar- és terménykiállítás megbízottja-e s hogy a vele levő nő tényleg felesége-e, meggyőződést szerez- zen. Pár nap múlva a tatai fősolgabírótól ter- jedelmes átirat érkezett, amelyben leírja Brenner Artur viselt dolgait, egyben értesíti, hogy Bren- ner ellen már család miatt két feljelentés is té- tetett. Hasonló jelentéseket kapott a budapesti wieni rendőrségtől is. Brenner Arthur Héjj Fe- renc vendéglősnél kezdte meg működését. Meg- szerezte neki a párisi kiállítás nagy arany érmét a Grand Prixet — részöl. Ezen kitüntetésért Brenner 77 kor. 40 fillért követelt Héjjtől. Bren- ner adott Héjjnek egy nyilatkozatot is, mely szerint börtünyvel foglalkozó egyén kívül Fe- hérvárterületéről bort nem szállíthat Párisba más vendéglőt pedig a kitüntetésre nem fog aján- lani. Brenner Arthur nemcsak Héjj Ferencet csapat be és károsította meg, hanem több helybeli pol- gárt is, így Schlammander Alajost, Ditrích Szilárdot, Bokor Lajost, Roszberger Ilonát, Né meth Sándor cipészit Knittelhoffert Károlyt, Sze- pesy Gézárt és Szabó István arcképfestőt. Járt azonkívül a vidéken is, ahol szintén sok embert csalt hálózába. Simon Sándor Brennert a tatai szolgabírószághoz utján letartóztatta. A vele levő nő sem törvényes felesége, csak vadházasságba él vele, ki Loysch Juliánna tóvárosi származású. Brenner ellen még egyre jönnek a feljelentések. A nyomozást úgy a rendőrség, mint a vidéki szolgabírószághoz szorgalmasan folytatják.

Tankönyvek az összes iskolákba, a legújabb kiadásokban kaphatók Klökner Péter cs. és kir. udvari könyvkeres- kédsében Székesfehérvárott.

— **Jégverés.** Vasárnap d. u. 4 és 5 óra között hatalmas zivatar vonult végig városunkon. Az egymást követő vilámlásokat és folytonos ég- zengést kisebbszerű felhőszakadás kísérte bent a városban, míg a határban majdnem mindenfelé az esővel vegyest mogoró nagyságu jég vegyült. A jégverés az amugy is rosszulálló szőlő ter- mésben meglehetősen károkat okozott. A zivatar le- folyásáról megyénkből várjuk a jelentéseket.

— **A fogadás vége.** Folyó hó 29 én dél után Szilasi János napszámos és Csóri István földműves Horváth Lajosné kertjében kugliztak s egy hónap katonai dobására 10 fillérbe fogad- tak. Szilast a fogadást megnyerte, ebbe azonban Csóri nem volt hajlandó bele menni s pénzt követelte vissza. Szilasi erre kapható nem volt, mire Csóri egy kugligolyóval úgy vágta fejbe, hogy menten összeesett, Szilasi életveszélyes sérülésével a kórházba szállították, hol még az nap este Sárkány vizsgálóbíró ki is hallgatta. Csórit a rendőrség letartóztatta.

Vidéki szülők figyelmébe! Teljes el- látás és gondos felügyeletre 1—2 tanuló- t elfállall intelligens keresztény urnó. Budai- ut 13.

— **Poruljárt bicikli tolvaj.** Velecz György a „Bicskei Egyet” titkárának egy magát Kujtor József géplakatosnak mondott egyén biciklit akart eladni potom áron. A titkárnak gyanusnak tűnt fel a dolog, a csendőrségre izent, ahol aztán kitudt, hogy az atyai a biciklit Kispéssten lopta s az igazi neve Szalai Károly cipészsegéd. — Megindult ellene az eljárás.

— **A kutra járó korszó.** Semmi esetre sem helyeselhetjük, sőt elítéljük, de megérteni még is tudjuk azt a kinos incidenst, a mely vasárnap d. e. a Városház-utcában történt. Rideg József minden es arcultverte Ketskés Eleket a Deres című vicclap szerkesztőjét, mert asszonyát, özv. Em- hecht Gyulánét ismétetlen megsértette. Ketskés Elek „vicclapja” sokak előtt ismeres arról a ki- méletlen, durva, mindenkit kipicclengézőni akaró modorról, a mely tengernyi ellenséget szerzett már neki. A város legtisztelietreméltóbb polgárait, a kiknek köztevékenységét mindenki a legmélyebb hálával fogadja, a város érdekében tett önzetlen áldozatkészségnek tekintti, ő a legmegbélyegzőbb, börtönviselt embereket megillető szavakkal illeti. Csak azért, mert neki nem tetszenek. Csupán egyre vigyáz, hogy az illetőre mindenki ráismerhessen, őt pedig perbe fogni ne léhesen. Az ilyen meg- magyarázhatlan, érthetetlen irások természetesen elkoptatták már a Deres nevű papiros olyatén tekintélyét, hogy a közönség komolyan számba vegye, de a közvetlenül érdekeltet mégis bánanti szokta, hogy nyugodt, tisztességes életüket, a mely senkinek nem vét, állandóan gúnynak, meg- bélyegzésnek és gyanúsításnak teszi ki.

Ilyen helyzetbe jutott özv. Emhecht Gyuláné, a kinek a régi Szakolczay-féle vendéglő most tulajdona. Mindenki által tisztelgetben tartott, derék családanya, a ki éjjel-nappal fárado, hogy özvegyi sorsában gyermekeinek s magának tisztességes megélhetést biztosítson. A Deres mégis állandóan céltáblájának tekintette s a *Vig Özvegyi* címen, a melyel tréfásan özv. Emhechtnét egyesek ti- tulálni szokták, állandóan támadta. Legutóbb a Deresben a következő izé jelent meg:

Apró hirdetés.

Tisztességes, vagyonos, özvegy és csinos urnó vagyok. Hozzám illő, *nyugdíjazott férj* keresek.

Cím: Vig Özvegyi. P. R.

A ki elolvasta természetesen mosolygott rajta s fűzhetne tovább a gondolatait, a melyeket egy még fiatal nő s egy már nyugdíjas férj köre fűzni lehet. Szegény asszony keservesen sirva fakadt, hogy szerencsétlen özvegyi sorsa miért fosztotta őt meg attól, a ki őt az ilyen brutálitá- soktól megvédeni tudná. A kis fiának szólt oda:

— Miért nem vagy legalább te már akkor, hogy édesanyádát megvédelmezni tudnád.

Meghallotta ezt Emhechtné mindenese s az egyszerű, nem kiművelt, gimnáziumot és praepa- randiát nem végzett legényben fölébredt a lova- giasság, a mely az ellenfélben annyira hiányzott. Vasárnap reggel megvárta Ketskést a Városház- utcában s pár szó után arcul verte, úgy hogy Ketskésnek orrán-száján kibugyvant a vér. Kets- kés aztán a rendőrséghez folyamodott és Em- hechtnénél a rendőrről kereste a mindenest. Rideg természetesen nem tagadta és vállalta a dolgot s kijelentette, hogy tetteért, a melyet egy védtelen özvegy asszony védelmében követelt el, a bíróság előtt is szívesen áll helyt. Hogy azonban a közönség körében milyen hatást keltett a dolog, kiviláglik abból, hogy Rideg Józsi soha életében olyan jó szivarokat nem szírt még, mint vasárnap óta s ha a bíróság becstelenséért címén el fogja ítélni 1—2 kor. büntetésre, a mint kell, hogy el- ítélje, bizonyosan töképeznes lesz, mert egy sereg ember ajánlotta már föl, hogy a büntetéséért helyette megfizesse. Mi sajnáljuk s elítéljük a sajtó szabadságának bárminő korlátozását, külö- nösen pedig a személyi inzultusokat, de kény- telenek vagyunk azt is belátni, hogy a sajtó sem tekintheti Csaky-szalmájának a más becstelét.

Két középiskolai — főgimnáziumi — tanuló teljes ellátásra elfogadtatik. Cim a kiadóhivatalban.

Rövid hírek.

Villámcsapás. Martonvásári tudósítónk je- lenti: Tordason f. hó 28-án este 10 és 11 óra között a lecsapó villám két gazdasági cselédla-

kást felgyújtott. A házakban lakó hat család ösz- szes holmija bennégett.

Tíz. Iszkaszentgyörgyön f. hó 28-án Kolo- nics Ferenc háza eddig ismeretlen okból kigyul- ladt s leégett. A kár 300 kor.

Hulla az erdőben. Az Inota község határa- ban levő hidegvölgyi erdőben f. hó 30-án egy férfihullát találtak. A holtesten munkásruha volt, kezében egy hatlövétű revolver, a bal halántékán pedig egy lösebb tátongett. A hulla körülbelül 6 nap óta feküdt az erdőben. Az öngyilkos kiletét eddig még nem lehetett megállapítani.

ZENEISKOLA! Van szerencsém az igen tisztelt szülők szives tudomására hozni, hogy zeneiskolamba (Távirdu-utca 21 sz. saját ház) a tanítványok felvételét f. évi szeptember hó 1-én megkezdem. A zene- iskolába kezdők és haladók felvételnek mindkét nemből; hegedű, zongora, cim- balom és énektanfolyamra. Tandij mérsé- kelt. Az oktatás az orsz. m. kir. zeneaka- démia tanterve szerint történik. Tisztelet- tel Jámor Zsigmond zenetanár.

Légszekerények, gyermekágyak, kocsik és vasbutorok valamint takaréktűzhelyek nagy választékban állandóan raktáron Már- kus Simon Fia cégnél Jókai-utca 16.

Anyakönyvi statisztika.

1909. augusztus hó 21-től 1909. augusztus hó 28-ig

Születés. Született: 8 törvényes fiú, 17 leány, 1 tör- vénytelen fiú, 0 leány, 3 halvaszületett törvényes fiú, 0 leány 0, törvénytelen fiú 0, leány 0. Összesen 29.

Halálozás. Elhalt: 7 éven aluli 4 törvényes fiú, 3 leány, 7 éven felüli 5 férfi, 3 nő. Összesen 15.

Eszerint a születés a halálozást 14-el mulja felül.

Meghaltak:

Nyirkos János r. k. acs segéd, 33 éves Forgó-u. 14. — Gulyás László r. k. 10 hónapos, Almásy-telep. — Özv. Kontra Jánosné, Horváth Róziája r. k. 81 évs, Aggintézet — Endl József r. k. nyug. városi mérnök 71 éves, Bástya- utca 4. — Bella István ref. 2 hónapos, Palotai-u. 45. — Nyerges Bogárné Péter r. k. 1 hónapos Szeder-u. — Almási József r. k. kisbirtokos 40 éves, Malom-u. 7. — Vasal Mária r. k. 6 hónapos, Gyártelep-u. 1. — Kántor Zsigmond r. k. önálló cipész r. k. 56 éves Simor-u. 9. — Bors Mária r. k. 10 hónapos, Ráctemető dűlő. — Galanne Rezső r. k. DV. távirdu felvigyázó 52 éves, DV. laképület. — Özv. Demmer Imréné, Lampe Anna, r. k. 85 éves, Gyümölcs-u. 26. — Szegűi Ferenc r. k. 9 hónapos Kecskeméti-u. 21. — Fischer Rózsa izr. 8 hónapos Sár-u. 54.

Újabb rendszerű kocsik!

HIRTLING PÁL

KOCSIGYÁRTÓ

Üzlet: Székesfehérvár Raktár: Tolnai-utca 16. Simor-utca 35

Raktáron tartok minden fajtaú kész ruganyos kocsit, kész korbákat, kere- keket és a hozzá tartozó farészeket.

A n. é. közönség b. figyelmébe ajánlom kocsifenyező és nyerges műhelyemet.

A kocsigyártáshoz tartozó összes javi- tásokat jutányosan s gyorsan eszközölöm.